

Van reparatie naar preventie

Het kantelpunt voor duurzame mobiliteitshouding bij jongeren

6 november 2025

MAAK DE
BEWEGING!

Zuid-Limburg
Bereikbaar.nl

Vandaag

- ‘Autoloze Generatie’
- Interventies
- Eerste resultaten
- Reflectie

Gemeente Maastricht

Zuid-Limburg
Bereikbaar.nl

Projectteam

Ilja Stoot

Ileen Balk

Dennis van Soest

Jolanda Smit – Van Ooijen

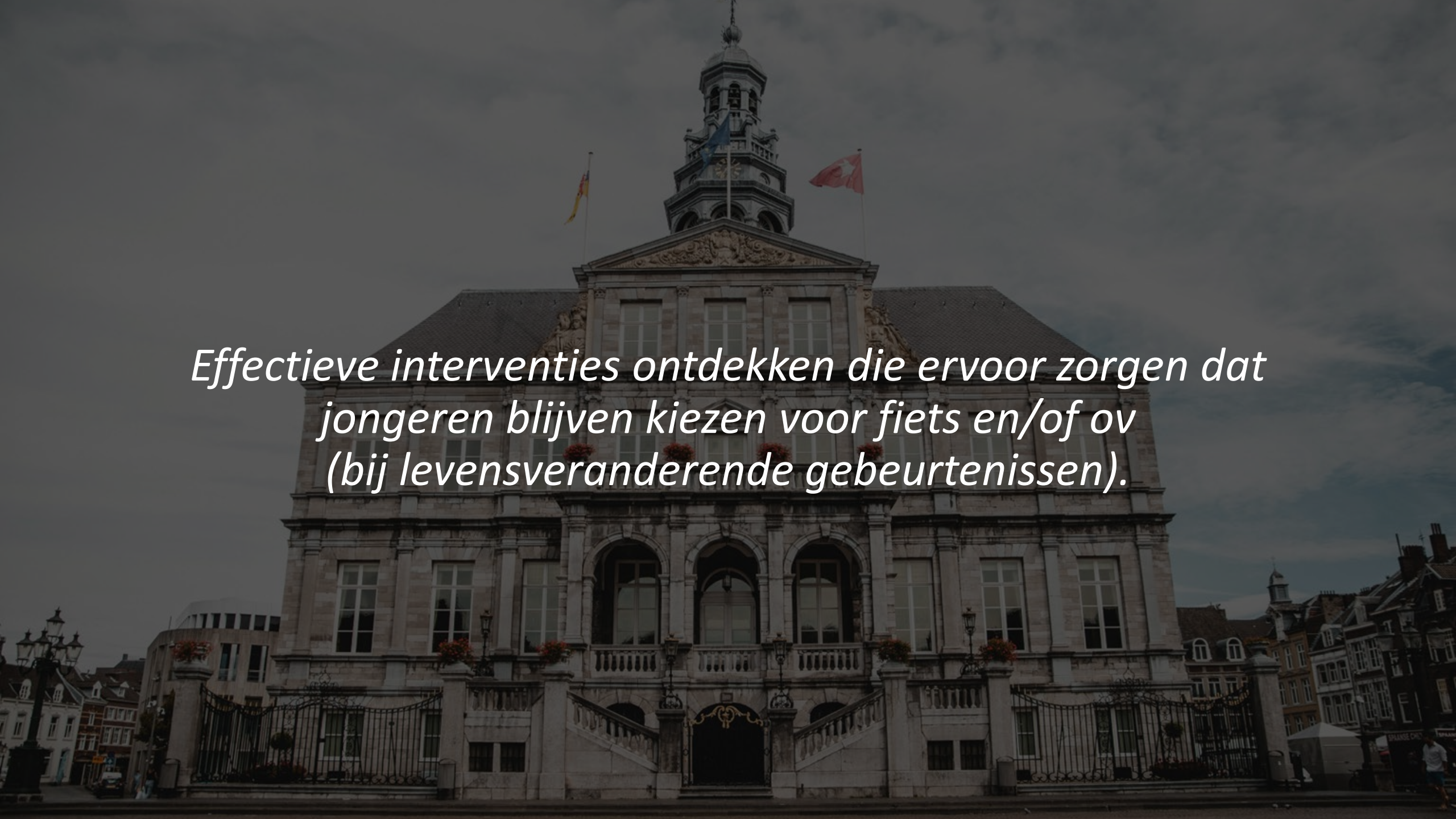
Maaïke de Bruijn

Esther Timmermans

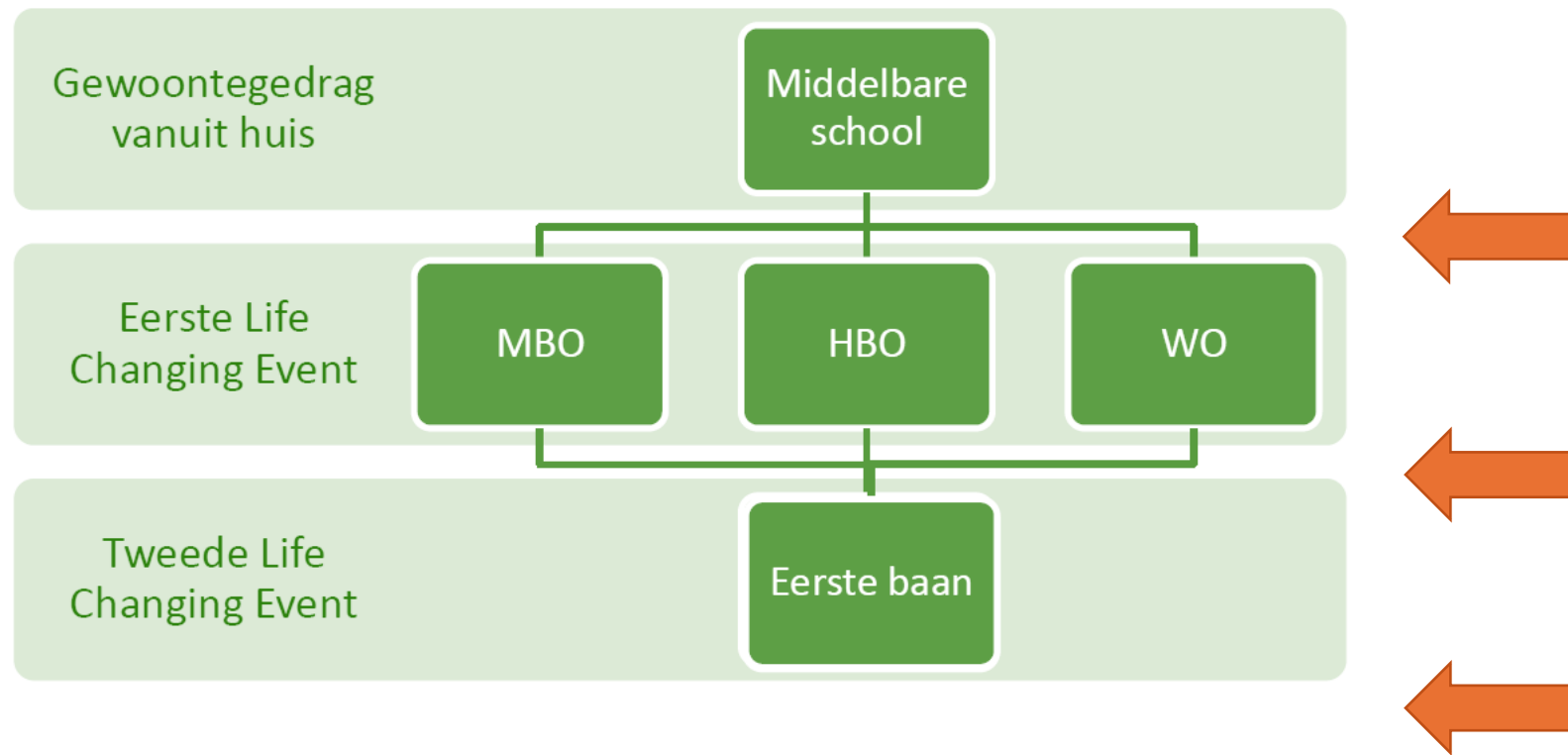
Zuid-Limburg
Bereikbaar.nl

The background image shows a grand, multi-story stone building, likely a town hall or government building, with a prominent central tower topped by a dome and spire. Two flags are flying from poles in front of the building. The architecture features arched windows and doorways, and a decorative iron gate is visible at the base. The sky is overcast and grey.

Effectieve interventies ontdekken die ervoor zorgen dat jongeren blijven kiezen voor fiets en/of ov (bij levensveranderende gebeurtenissen).

Wanneer stappen studenten over naar auto?

Praktijk

Eerste bevindingen

1. Mobiliteitskeuzes worden op jonge leeftijd gevormd.
2. Ouders spelen een belangrijke rol in mobiliteitskeuzes.
3. Jongeren laten zich leiden door wat leeftijdsgenoten doen en goedkeuren.
4. Jongeren hebben misvattingen over kosten en milieu-impact.

Leerjaar 1

Makkelijk te veranderen

Moeilijk te veranderen

Weinig invloed op gedrag

Leerjaar 1

Makkelijk te implementeren

Moeilijk te implementeren

Weinig invloed op gedrag

Veel invloed op gedrag

Aversie en scepsis

Inertia

Veel invloed op gedrag

Deal: blijven fietsen tot eindexamen

Reminder blijven fietsen op je stuur

Rekenles milieu, gezondheid en kosten impact

Brief naar ouders met gesprekskaarten en samen reizen OV/ kaartje

Ervaringselement: Vervoersbattie

Rolmodel als boodschapper/ voorbeeldgedrag

Autoloze week voor leraren
- Parkeerplaats wordt voetbalveld

Lease elektrische fiets gedurende middelbare schooltijd

Interventies

Welkomstpakket: Goed van start

- Vmbo leerjaar 4 en eerstejaars VISTA College
- Twee vormen: fysiek en online
- Informatie over vervoersopties naar Vista College Maastricht
- Praktische hulpmiddelen en probeeraanbod

Welkomstpakket: Goed van start

- Sociaal beïnvloeden (social modeling)
- Gericht kennis overbrengen
- Gedrag behapbaar maken
- Verminderen van weerstand (aversie, scepsis en inertia)

Brief aan ouders

- Vmbo leerjaar 1 t/m 4
- Gesprek starten tussen ouder en kind over vervoersmiddelen
- Aanbieden van probeeraanbod OV en e-bike

OF

op een warme zomerdag
in de auto zonder airco

WEGWIJS
WELKE WEG RIJS JIJ?

OF

fietsen in de regen
in de zomer

WEGWIJS
WELKE WEG RIJS JIJ?

**Zuid-Limburg
Bereikbaar.nl**

OF
in de bus altijd een praatje maken
met degene naast je

WEGWIJS
WELKE WEG KIES JIJ?

OF
altijd alleen fietsen

WEGWIJS
WELKE WEG KIES JIJ?

**Zuid-Limburg
Bereikbaar.nl**

Brief aan ouders

- Sociale beïnvloeding (ouders)
- Positieve ervaring opdoen
- Zelf-effectiviteit verhogen

Rekenles: Op weg. Op jouw manier.

- Vmbo leerjaar 1 t/m 3
- Rekende wijs voor- en nadelen vervoersmiddelen leren
- Beargumenteren en discussiëren over eigen keuze vervoersmiddel

FIETS | NAIMA
CO₂: 0 gram
VEILIGHEID: 15
GEMID: 4.0
IMAGO: 4.0

ELEKTRISCHE FIETS | MILAN
CO₂: 3 gram
VEILIGHEID: 25
GEMID: 4.0
IMAGO: 4.0

SCOOTER | FENNA
CO₂: 73 gram
VEILIGHEID: 25
GEMID: 4.0
IMAGO: 4.0

BUS | TIMO
CO₂: 106 gram
VEILIGHEID: 70
GEMID: 4.0
IMAGO: 4.0

AUTO | SOPHIE
CO₂: 205 gram
VEILIGHEID: 70
GEMID: 4.0
IMAGO: 4.0

Wist je dat...
Een bakje chocolade kost 150 kcal.
Een kilo chocolade kost 350 kcal.

SCHOLEN EN STUDIEN
Een schoolbus kost 150 kcal.

MILIEU A
Hoeveel CO₂ doet Timo in 1 jaar uit met rijen van en naar school?
TIP: Het is beter om te fietsen dan te rijden. Het is ook goed om te lopen of te wandelen.

MILIEU B
Hoeveel CO₂ doet Timo in 1 jaar uit met rijen van en naar school?
TIP: Het is beter om te fietsen dan te rijden. Het is ook goed om te lopen of te wandelen.

DEZE KEUZE?
Rijden in de regen is niet fijn.

NAIMA | FIETS
"Ik fiets elke dag zo'n zeven kilometer naar school. Dat is meteen mijn sportmomentje. Vijf keer per week op en neer, dan hoef ik niks extra's meer. Soms fiets ik samen met mijn buurmeisje, dat is gezellig."

GEEN UITSTOOT

OP WEG. OP JOUW MANIER.

Intern gebruik

Rekenles: Op weg. Op jouw manier.

- Sociale beïnvloeding (rolmodel en klasgenoten)
- Verminderen van weerstand (aversie en scepsis)
- Voordelen benoemen

FIETS | NAIMA
CO₂: 0 gram
€ 12,50
VEILIGHEID: 5 sterren
GEMAK: 4 sterren
IMAGO: 4 sterren

ELEKTRISCHE FIETS | MILAN
CO₂: 3 gram
€ 36,-
VEILIGHEID: 4 sterren
GEMAK: 3 sterren
IMAGO: 3 sterren

SCOOTER | FERNA
CO₂: 73 gram
€ 70,-
VEILIGHEID: 2 sterren
GEMAK: 2 sterren
IMAGO: 2 sterren

BUS | TIMO
CO₂: 106 gram
€ 50,-
VEILIGHEID: 4 sterren
GEMAK: 4 sterren
IMAGO: 4 sterren

AUTO | SOPHIE
CO₂: 205 gram
€ 195,-
VEILIGHEID: 1 sterren
GEMAK: 1 sterren
IMAGO: 1 sterren

Wist je dat...?
Een bakje koffie weegt 20 KG
Een zakje chips weegt 150 KG
Een zakje snoep weegt 350 KG

SCHOLEN EN STADEN
Een schoolbus kan 30 kinderen vervoeren.

TIMO | BUS
Snelheid en reistijd: Hoeveel minuten doet Timo over om op school te komen?
Milieu A: Hoeveel CO₂ stoot Timo in 1 jaar uit met rijen van en naar school?
Liefde B: Hoeveel zijn er nodig om de jaaruitstoot te compenseren?
F: Hoeveel Timo per week met rijen 5 dagen per week?

LET OPI!
Snelheid: Hoeveel minuten doet Timo over om op school te komen?
Milieu: Hoeveel CO₂ stoot Timo in 1 jaar uit met rijen van en naar school?
Liefde: Hoeveel zijn er nodig om de jaaruitstoot te compenseren?
F: Hoeveel Timo per week met rijen 5 dagen per week?

NAIMA | FIETS
"Ik fiets elke dag zo'n zeven kilometer naar school. Dat is meteen mijn sportmomentje. Vijf keer per week op en neer, dan hoef ik niks extra's meer. Soms fiets ik samen met mijn buurmeisje, dat is gezellig."

DEZE KEUZE?
MIMPUNT: Fietsen in de regen is niet fijn.

Routeplan les: Op weg. Op jouw manier.

- Vmbo leerjaar 4
- Leren over voor- en nadelen vervoersmiddelen
- Eigen route naar vervolgopleiding uitzoeken
- Beargumenteren en discussiëren over eigen keuze vervoersmiddel

Eerste resultaten

Welkomstpakket eerstejaars

- Evaluatie:
  - Interviews
  - Google analytics
- Leerpunten:
  - Inhoud is overzichtelijk en praktisch volgens doelgroep
  - Verdeeldheid over relevantie: "Interessant voor andere leerlingen"
  - Online welkomstpakket weinig bezocht
  - Voorkeur voor beide vormen

Rekenles

- Evaluatie:
  - Enquête (voor- en nameting)
  - Evaluatieformulier gastdocenten
  - Observaties tijdens les

FIETS | NAIMA
CO₂: 0 gram
€ 12,50
VEILIGHEID: 5 sterren
GEMAK: 4 sterren
IMAGO: 4 sterren

ELEKTRISCHE FIETS | MILAN
CO₂: 3 gram
€ 34,-
VEILIGHEID: 4 sterren
GEMAK: 3 sterren
IMAGO: 3 sterren

SCOOTER | FENNA
CO₂: 73 gram
€ 70,-
VEILIGHEID: 3 sterren
GEMAK: 2 sterren
IMAGO: 2 sterren

BUS | TIMO
CO₂: 106 gram
€ 50,-
VEILIGHEID: 2 sterren
GEMAK: 1 sterren
IMAGO: 1 sterren

AUTO | SOPHIE
CO₂: 205 gram
€ 105,-
VEILIGHEID: 1 sterren
GEMAK: 0 sterren
IMAGO: 0 sterren

Wat je doet...
1 banaan = 350 CO₂ grammen
1 liter water = 150 CO₂ grammen
1 fiets = 20 KG CO₂ (per kg materiaal)

TIMO | BUS
SNELHEID EN REISTIJD
Milieu A
Milieu B

LET OP!
TIP!

NAIMA | FIETS
"Ik fiets elke dag zo'n zeven kilometer naar school. Dat is meteen mijn sportmomentje. Vijf keer per week op en neer, dan hoef ik niks extra's meer. Soms fiets ik samen met mijn buurmeisje, dat is gezellig."

DEZE KEUZE?
MINPUNT
Fietsen in de regio is niet fijn

Rekenles

- Leerpunten:
  - Rekenonderdeel sluit niet goed aan op niveau van de meeste klassen
  - Klassikale interactieve onderdelen werkte het beste
  - Les lijkt met name in te spelen op kennis, minder op persoonlijke waarden
  - Snelheid van vervoersmiddel is veruit de belangrijkste waarde

Reflectie

**Zuid-Limburg
Bereikbaar.nl**

**Stelling: "Inspelen op
vroeg gevormde mobiliteitsattitudes gaat
zorgen voor een gezonde mobiliteitshouding
voor de nieuwe generatie"**

 Van reparatie naar preventie

Stelling: "Zolang de auto de makkelijkste keuze is, is elke gedragsinterventie een pleister op een gebroken been."

Van reparatie naar preventie

**Zuid-Limburg
Bereikbaar.nl**

Stelling: "Willen we liever grondig impact maken of impact grondig aantonen?"

 Van reparatie naar preventie

Stelling: "We leren jongeren al veel over verkeersregels, maar te weinig over mobiliteitskeuzes."

Van reparatie naar preventie

**Zuid-Limburg
Bereikbaar.nl**

Centrale vraag:

Hoe spelen we in op
vroeg gevormde mobiliteitsattitudes?

Is een auto-loze generatie een logisch streven?

(auto-loze generatie = een generatie met mobiliteitsrijke keuzes,
die de niet meer of een stuk minder auto-afhankelijk is)

Vragen?

Wil je meedenken over dit
onderwerp?

Ilja.stoot@zuid-limburg-bereikbaar.nl

Ileen.balk@zuid-limburg-bereikbaar.nl

**Zuid-Limburg
Bereikbaar.nl**